

Europos Parlamento (EP) piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto posėdyje pirmadienį EP nariai diskutavo apie Lietuvos ir Latvijos prieglobsčio suteikimo politiką. Europarlamentarai posėdyje dalyvavusių Lietuvos, Latvijos ir Europos Komisijos atstovų teiravosi apie pabėgėlių galimybes prašyti prieglobsčio, pasienyje taikomas procedūras, taip pat apie baltarusės Olgos Karač situaciją.

Lietuvos vidaus reikalų viceministras Arnoldas Abramavičius teigė, kad šiuo metu situacija prie Baltarusijos sienos yra pakankamai stabili, tačiau ji gali pablogėti bet kuriuo momentu. Jis pabrėžė, kad Lietuva yra rimtai susirūpinusi dėl galimos grėsmės, kurią kelia Baltarusijoje dislokuotos „Wagner“ grupuotės kovotojai. Viceministras pažymėjo, kad šiuo metu ES nėra teisinio instrumento, kuris padėtų kovoti su hibridine grėsme, kai priešiškos valstybės pasitelkia migrantus, todėl Lietuva turėjo reaguoti priemonėmis nacionaliniu lygiu. Jis pasidžiaugė sėkmingu susitarimu su Iraku, po kurio buvo nutraukti tiesioginiai skrydžiai į Minską, ir pastebėjo, kad situacija pasienyje reikšmingai pagerėjo, kai buvo pastatytas fizinis barjeras.

„Labai svarbu atskirti natūralią migraciją ir migraciją, naudojamą kaip ginklą“, – akcentavo A. Abramavičius.

Europos Komisijos Migracijos ir vidaus reikalų direktorato generalinė direktorė Monique Pariat pabrėžė, kad Komisija atidžiai stebi situaciją Lietuvoje ir Latvijoje, nes 2023 m., lyginant su ankstesniais metais, bandymų nelegaliai kirsti sieną iš Baltarusijos išaugo kelis kartus. Ji teigė, kad Europos Komisija yra susipažinusi su teisės aktų pakeitimais, kuriuos reaguodama į krizę priėmė Lietuva ir Latvija, bei akcentavo, kad prieš darant bet kokią išvadą apie jų atitikimą ES teisei, būtina įvertinti, kaip šie teisės aktai bus taikomi tikrovėje.

„Problemų turi ne Lietuva ir Latvija, problemų turi visa ES, nes ES teisės aktai ir praktika neapsaugo nuo tyčia suorganizuotų hibridinių atakų prieš mus, kai žmonės iš trečiųjų šalių padaromi ginklais, įrankiais diktatorių rankose. ES turi susitarti ir atlikti namų darbus, kad instrumentalizuota migracija būtų įrašyta į svarbiausių grėsmių sąrašą“, – Europos liaudies frakcijos vardu kalbėjo EP narė Rasa Juknevičienė.

Socialistų ir demokratų frakcijos vardu kalbėjęs EP narys Dietmar Köster (Vokietija) išreiškė susirūpinimą dėl Lietuvos sprendimo 1164 Rusijos ir Baltarusijos piliečius pripažinti grėsme nacionaliniam saugumui bei teiravosi apie sprendimą Baltarusijos aktyvistei Olgai Karač nesuteikti politinio prieglobsčio Lietuvoje.

EP narė Tineke Strik (Žalieji, Nyderlandai) pabrėžė, kad bet kokia taikoma sienos apsaugos

priemonė negali sukelti grėsmės asmenų teisei į prieglobstį. Ji atkreipė dėmesį, kad jeigu Lietuvos pasieniečiams yra suteikta teisė įvertinti asmens teisę į prieglobstį, tai savaime reiškia tarptautinės teisės pažeidimą. Europarlamentarė teiravosi Europos Komisijos, kada ši institucija pradės pažeidimo procedūrą Lietuvos atžvilgiu.

Europarlamentaras Charlie Weimars (Europos konservatoriai ir reformuotojai, Švedija) taip pat pabrėžė, kad asmenų teisė į prieglobstį visada turi būti užtikrinta bei klausė, kas nutinka pabėgėliams, kurių prašymai dėl prieglobsčio būna atmesti. Savo ruožtu EP narė Clary Daly (Kairė, Airija) kritikavo faktą, kad jos teigimu, Lietuva įteisino migrantų atstūmimus pasienyje, nevykdo pernykščio Europos Teisingumo Teismo sprendimo, o Europos Komisija dėl to nesiima jokių veiksmų.

Diskusijoje situaciją Latvijoje pristatė Latvijos vidaus reikalų ministerijos sekretorius ryšiams su parlamentu Igors Rajevs.

2022 m. kovą Lietuvoje ir Latvijoje lankėsi Europos Parlamento piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto delegacija, kuri vertino prieglobsčio prašytojų padėtį šiose šalyse bei situaciją pasienyje su Baltarusija. Po vizito delegacija teigė, kad reikia daugiau pastangų, jog Lietuvoje būtų užtikrintos prieglobsčio prašytojų teisės.

